

Stručni rad

Planiranje u nastavi Povijesti pomoću računalne prezentacije

Valentina Milohanić

OŠ Tar-Vabriga

Sažetak

Planiranje nastave važno je za uspješnu realizaciju nastave. Članak donosi pregled triju ključnih razina planiranja: godišnje planiranje (izrada Godišnjeg izvedbenog kurikuluma), tematsko planiranje (planiranje na razini nastavne cjeline) i dnevno planiranje (priprema za nastavnu jedinicu). Na primjeru iz nastavne prakse prikazano je kako računalna prezentacija za pojedinu nastavnu jedinicu može biti oblikovana kao nastavnička priprema. S druge strane tematska prezentacija izrađena za cijelu nastavnu temu/cjelinu može biti korisna za tematsko planiranje nastave.

Ključne riječi: nastavnička priprema, planiranje, računalna prezentacija, tematsko planiranje.

1. Uvod

Temeljito planiranje nastave omogućuje dobro organiziranu nastavu i uspješno ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda. (10). Početak školske i nastavne godine vrijeme je kada učitelji kreću s planiranjem nastave. Potrebno je planirati i izraditi sljedeće dokumente:

- Godišnji izvedbeni kurikulum za sve predmete i razrede u kojima učitelj izvodi nastavu s napomenama za učenike koji imaju individualizirani pristup
- individualizirani kurikulum za redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke za učenike s tim rješenjem
- plan i program za dodatnu, dopunsku, izvannastavnu aktivnost, izvanučioničku nastavu, projekte, projektne dane, obilježavanje spomendana itd. koje treba uvrstiti u školski kurikulum
- Načine, postupke i elemente vrednovanja u nastavi za nastavni predmet s kojima moramo upoznati učenike na prvom nastavnom satu. (8, 9)

2. Vrste planiranja u nastavi Povijesti

Suvremeno se planiranje nastave Povijesti temelji na kurikularnom pristupu učenju i poučavanju te započinje s utvrđivanjem ciljeva i ishoda učenja. Suvremeno se planiranje razlikuje od tradicionalnog planiranja jer zapravo „počinje od kraja“. Temeljni koraci u planiranju su sljedeći:

- a) utvrđivanje što će učenik znati, moći učiniti te kakve će stavove zauzeti nakon završetka procesa učenja
- b) izbor sadržaja i materijala na kojima će se ostvarivati ishodi
- c) odabir oblika i metoda učenja i poučavanja.

Kurikularni pristup usmjeren je na rezultate i aktivnost učenika. Planiranje nastave od iznimne je važnosti kako bi nastava bila uspješno organizirana i ostvarena. Postoji nekoliko vrsta planiranja:

- a) godišnje planiranje – izrada Godišnjeg izvedbenog kurikulum (GIK)
- b) tematsko planiranje – izrada tematskog plana
- c) dnevno planiranje – izrada pripreme za nastavnu jedinicu. (3)

2.1. Godišnje planiranje

Godišnji izvedbeni kurikulum (GIK) obuhvaća skup temeljnih odgojno-obrazovnih ishoda/nastavnih sadržaja koje učenici na nacionalnoj razini trebaju ostvariti iz pojedinog nastavnog predmeta po mjesecima.

Prema prijedlozima okvirnih GIK-ova Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM) GIK treba sadržavati:

- teme (Sadržaje za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda iz Kurikuluma za nastavni predmet Povijest za osnovne škole i gimnazije)
- ishode iz Kurikuluma
- nastavne teme
- međupredmetne teme (MPT)
- mjesece. (7)

Na kraju GIK-a u napomeni se piše koliko učenika i iz kojih razrednih odjela nastavu prati po redovitom programu uz individualizirani pristup te koje će se metode i strategije poučavanja primijeniti.

Radi uspješnije i bolje organizacije nastave mogu se još planirati (Slika 1):

- popis i redoslijed svih lekcija (obrade, ponavljanja, pisane provjere i analize pisanih provjera) po mjesecima radi lakšeg planiranja pisanih provjera
- pisane provjere znanja za cijelu godinu
- projektni zadaci za cijelu godinu po razredima
- plan vrednovanja i ocjenjivanja po mjesecima i elementima vrednovanja. (4)

Slika 1. Obavezno i neobavezno planiranje

2.2. Tematsko planiranje

Tematsko planiranje podrazumijeva planiranje nastave na razini nastavne teme (cjeline). Kroz tematsko planiranje učitelj planira obradu i ponavljanje gradiva unutar nastavne teme. Tematsko planiranje nije obavezno, ali olakšava provedbu nastave.

U tematskoj su pripremi ishodi učenja detaljnije opisani, nego u GIK-u. Učitelj tematskim planiranjem odlučuje o odabiru nastavnih materijala, oblika rada, nastavnih metoda, aktivnosti učenika, nastavnih sredstava i pomagala.

Kvalitetno tematsko planiranje omogućuje i dobro pripremanje za nastavnu jedinicu. (3)

2.3. Dnevno planiranje

Dnevno planiranje podrazumijeva izradu pripreme za nastavnu jedinicu. (3) Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi ukinuta je obaveza izrade pisane pripreme. (8) Iako nije potrebno pisati pisanu pripremu, ipak je potrebno planirati nastavnu jedinicu radi kvalitetne realizacije nastave.

Nastavni sat bi trebao imati 3 dijela:

- Uvodni dio – uvod u nastavnu jedinicu
- Glavni dio – obrada novih nastavnih sadržaja
- Završni dio – ponavljanje nastavnih sadržaja. (10)

Prvi korak u planiranju jest definiranje cilja nastavne jedinice i ishoda učenja. (3)

Također, vrlo je važno nakon toga odrediti što će učenici zapisati u bilježnicu, odnosno izraditi plan ploče. (10) Prilikom planiranja nastavnog sata potrebno je planirati aktivnosti za učenike kroz sva tri dijela nastavnog sata, oblike rada, metode učenja i poučavanja, ali i nastavna sredstva i pomagala. (3)

3. Računalna prezentacija

Računalna prezentacija se sastoji od jednog ili više slajdova. Slajd može sadržavati tekst, slike, poveznice na druge slajdove/datoteke/internetski sadržaj, animacije, videozapise, grafikone, zvukove itd. (1) Upotreba slikovnih prikaza i animacije pojačava interes učenika, a sama prezentacija vodi učitelja kroz pripremljeno predavanje. (1, 2)

4. Prezentacija kao nastavnička priprema

Osim upotrebe osnovnih nastavnih sredstava i pomagala (udžbenika, ploče i bilježnice), suvremena je nastava često nezamisliva bez upotrebe prezentacije.

Prezentacija se može oblikovati kao nastavnička priprema uključimo li u prezentaciju sljedeći sadržaj:

- motivaciju (uvodnu aktivnost, pitanje, slika itd.)
- materijale koji prate izlaganje učitelja (tekst, slike, karte, video)

- zadatke za individualni rad, rad u paru ili skupini (umnu mapu, tablicu, natuknice na nadopunu itd.)
- plan ploče
- ostalo (zadatke za domaću zadaću, projektni zadatak, kviz, dodatne materijale) (slika 2).

Slika 2. Elementi prezentacije koja je ujedno i nastavnička priprema

Tako oblikovana prezentacija vodi učitelja kroz nastavni sat, sprječavajući ga da preskoči neki dio lekcije. Prednosti prezentacije su da se u nju mogu uključiti i vizualni elementi (fotografije, videozapisi i karte), ukoliko na slajd postavimo plan ploče ubrzava pisanje natuknica koje su jasnije i preglednije. Prezentacija prati izlaganje, ali može sadržavati aktivnosti za učenike (analize slika, karti, zadatke itd.)

Slijedi analiza [računalne prezentacije](#) o nastavnoj jedinici *Stvaranje Kraljevstva SHS* oblikovane kao nastavničke pripreme na temelju slajdova i aktivnosti.

UVODNA AKTIVNOST	• motivacija: razgovor o točki iz Programa 14. točaka W. Wilsona koja se tiče Austro-Ugarske • najava teme (Hrvatska u prvoj Jugoslaviji) te nastavne jedinice (Stvaranje Kraljevstva SHS)
OBRADA	• izlaganje o Krfskoj deklaraciji i stvaranju Narodnog vijeća SHS • analiza videozapisa o raskidu veza s Austro-Ugarskom i proglašenju Države SHS • prepisivanje natuknica (plan ploče) • izrada umne mape o problemima Države SHS u bilježnici i na ploči • izdvajanje stajališta Stjepana Radića i Svetozara Pribičevića o ujedinjenju. • analiza grafike koja prikazuje guske u magli • izlaganje o proglašenju Kraljevstva SHS • prepisivanje natuknica (plan ploče)
ZAVRŠNA AKTIVNOST	• prepisivanje zadatka za domaću zadaću. (5)

5. Tematska prezentacija i tematsko planiranje

Tematska prezentacija omogućuje pregled cijele teme unutar jedne prezentacije što olakšava organizaciju sadržaja. Izrada tematske prezentacije olakšava planiranje cijele teme organizacijom sadržaja unutar jedne prezentacije, a ne u više njih. Na taj način tematska prezentacija vodi učitelja kroz nastavnu temu/cjelinu i dobar je oblik planiranja nastavne teme.

Organizacija sadržaja za pojedinu nastavnu temu/cjelinu unutar jedne prezentacije smanjuje broj prezentacija i sprječava zatrpavanje učitelja prevelikim brojem prezentacija.

Sadržaj unutar tematske prezentacije je podijeljen na lekcije. Prezentacija sadrži materijale za obradu i ponavljanje. Iako nije svaka lekcija osmišljena za obradu u obliku prezentacije, unutar prezentacije se na slajdu nalazi nastavni listić, opis aktivnosti itd.

Struktura tematske prezentacije:

- naslov teme/cjeline
- popis lekcija s poveznicama na slajdove
- svaka lekcija – slajd s naslovom
- slajdovi koji sadrže: tekst, ilustracije i karte, aktivnosti za učenike, natuknice (plan ploče), domaće zadaće, kvizove, poveznice na nastavne listiće, poveznicu na projektni zadatak
- dodatni materijali.

Izradom tematske prezentacije zapravo je izrađeno i tematsko planiranje određene nastavne teme ili cjeline. U nastavnom procesu treba kombinirati različite oblike rada pa je zato najbolje planirati unaprijed koje će se lekcije na koji način obraditi. Nastava treba bila raznolika i obuhvaćati izmjenu učiteljeva izlaganja, rada učenika u paru i u skupinama. Također, izmjenu primjene digitalne tehnologije, rada s udžbenikom, nastavnim listićima i drugim materijalima koji se tiču teme. Pregledom sadržaja koji treba obraditi unutar nastavne cjeline, učitelj odlučuje koji će sadržaj obraditi uz pomoć prezentacije (ilustracije, karte, videozapisi), koji kroz rad s tekstom i upotrebom nastavnih listića, a koji kroz rad u skupinama.

Slijedi pregled strukture tematske prezentacije za nastavnu cjelinu *Europa u srednjem vijeku* (udžbenik Povijest 6, Alfa, 2020.) te opis tematskog planiranja. Izmjenjuju se obrada kroz upotrebu računalne prezentacije, rad u paru i rad u skupinama.

NASTAVNA TEMA/CJELINA: EUROPA U SREDNJEM I RANOM NOVOM VIJEKU	
LEKCIJA	NAČIN OBRADE
Uvod u srednji vijek	obrada uz pomoć računalne prezentacije – slajdovi sadrže tekst, ilustracije, karte i aktivnosti za učenike.
Bizant – carstvo na tri kontinenta	obrada uz pomoć računalne prezentacije – slajdovi sadrže tekst, ilustracije, karte i aktivnosti za učenike.
Europski Zapad u ranom srednjem vijeku	obrada uz pomoć udžbenika i nastavnog listića kroz rad u paru
Ponavljjanje	rješavanje zadataka za ponavljanje
Susret kršćanstva i islama	obrada uz pomoć računalne prezentacije
Križarski ratovi	obrada uz pomoć AI generiranog podcasta s aktivnostima za rad u paru i u skupinama
Arapi i Židovi u dodiru s europskim Zapadom	obrada s nastavnim listićem i upotreba nastavne strategije okvir za razmišljanje
Ponavljjanje	rješavanje zadataka za ponavljanje
Razvoj srednjovjekovnih monarhija	rad u skupinama s izmjenom stanica
Apsolutne i parlamentarne monarhije	
Ponavljjanje	rješavanje zadataka za ponavljanje

Tematsko planiranje nastave kroz izradu tematske prezentacije omogućuje učiteljima da bolje vizualno organiziraju nastavu i da sve što im je potrebno za obradu gradiva, ali i ponavljanje bude na jednom mjestu u jednoj računalnoj prezentaciji. (6)

6. Zaključak

Suvremeno se planiranje nastave zasniva na kurikularnom pristupu, odnosno planiranje započinje definiranjem ciljeva i ishoda učenja. Planiranje nastave odvija se na tri razine te postoje godišnje, tematsko i dnevno planiranje.

U pravilu računalna prezentacija služi za izlaganje i prezentaciju sadržaja. Računalna prezentacija može poslužiti kao nastavnička priprema ukoliko u nju uključimo sve elemente nastavnog sata: uvodnu motivaciju, sadržaj za obradu, zadatke za učenike, plan ploče i domaću zadaću. Tako oblikovana računalna prezentacija vodi učitelja kroz nastavni proces te je koristan alat za organizaciju i realizaciju nastave.

S druge strane tematska prezentacija kao koncept može objediniti cjelokupan sadržaj jedne nastave teme/cjeline u jedan dokument. Izradom tematske prezentacije i planiranjem aktivnosti za učenike ostvaruje se tematsko planiranje. Takav pristup nastavnoj temi olakšava organizaciju i smanjuje broj dokumenata i datoteka.

Dobro osmišljeno i temeljito planiranje ključno je za uspješnu nastavu, a ono se može olakšati izradom računalne prezentacije kao nastavničke pripreme ili tematske prezentacije.

7. Popis literature

- [1] Izrada prezentacija. URL: <https://arhiva-2022.loomen.carnet.hr/mod/book/view.php?id=2188148>
- [2] Izrada računalne prezentacije. URL: https://www.carnet.hr/wp-content/uploads/2019/09/Izrada_multimedijalne_prezentacije_-_prezentacija.pdf
- [3] Marinović, M. (2014.) Nastava povijesti usmjerena prema ishodima učenja. URL: https://www.azoo.hr/app/uploads/uvezeno/nastava_povijesti/index.html (28. 10. 2025.)
- [4] Milohanić, V. (2025.) Planiranje u nastavi Povijesti. URL: <https://izmojeucionice.wordpress.com/2025/09/05/planiranje-u-nastavi-povijesti/>
- [5] Milohanić, V. (2024.) Prezentacija kao nastavnička priprema. URL: <https://izmojeucionice.wordpress.com/2024/12/27/prezentacija-kao-nastavnicka-priprema/>
- [6] Milohanić, V. (2025.) Tematska prezentacija i tematsko planiranje. URL: <https://izmojeucionice.wordpress.com/2025/08/22/tematska-prezentacija-i-tematsko-planiranje/>
- [7] Okvirni godišnji izvedbeni kurikulumi za nastavnu godinu 2021./2022. URL: <https://mzom.gov.hr/vijesti/okvirni-godisnji-izvedbeni-kurikulumi-za-nastavnu-godinu-2021-2022/4522>

[8] Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi. URL:

<https://mzom.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/PristupInformacijama/eSavjetovanja-2019//Pravilnik%20o%20izmjenama%20i%20dopunama%20Pravilnika%20o%20tjednim%20radnim%20obvezama%20u%C4%8Ditelja%20i%20stru%C4%8Dnih%20suradnika%20u%20osnovnoj%20%C5%A1koli.pdf>

[9] Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnim i srednjim školama. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_09_82_1709.html

[10] Rendić Miočević, I. (2005.) Učenik istražitelj prošlosti. Novi smjerovi u nastavi povijesti. Školska knjiga, Zagreb.